

Republika e Kosovës

Republika Kosova - Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë

Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine - Ministry of Industry, Entrepreneurship and Trade

PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA SEKTOR C-2021

Decembar, 2022

SADRŽAJ

Departman industrije	3
Uvod	4
Sektor - C (Prerađivačka industrija)	5
Preduzeća sektora - C, po veličini i podsektorima	7
Opšti podaci sektora - C	7
Prerada prehrambenih proizvoda	8
Proizvodnja pića	9
Proizvodnja tekstila	10
Proizvodnja odeće	11
Proizvodnja kože i kožnih proizvoda	12
Proizvodnja drveta i proizvoda od drveta i plute, osim nameštaja; Izrada predmeta od slame i pletenih materijala - pletenje	13
Proizvodnja papira i proizvoda od papira	14
Proizvodnja hemijskih proizvoda	15
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	16
Proizvodnja nemetalnih mineralnih proizvoda	17
Proizvodnja metala	18
Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	19
Proizvodnja nameštaja	20
Preporuke	21

DEPARTMAN INDUSTRIJE
Odsek za industrijske politike

Departman industrije:

- Pruža podršku u stvaranju povoljnog okruženja i povoljnih uslova za promovisanje konkurentnosti i održivog razvoja proizvodne industrije na Kosovu;
- Istražuje, analizira i prati sprovođenje politika industrijskog razvoja na Kosovu;
- Rukovodi i koordinira aktivnostima kreiranja politika sa institucijama za sprovođenje, posebno sa Agencijom za investicije i podršku preduzećima na Kosovu – KIESA, kao i sa drugim institucijama za kreiranje politike;
- Istražuje, analizira i predlaže politike za izgradnju infrastrukture kvaliteta;
- Osigurava usklađivanje lokalnog zakonodavstva o slobodnom kretanju robe sa zakonodavstvom EU-a;
- Rukovodi i koordinira aktivnosti sa drugim institucijama za sprovođenje postupaka notifikacije u oblasti zakonodavstva koje obuhvata slobodno kretanje robe po ratifikovanim međunarodnim sporazumima;

Odsek za industrijske politike (OIP), osnovana je 2012. godine i funkcioniše u okviru Departmana industrije u Ministarstvu industrije, preduzetništva i trgovine.

- OIP je odgovoran za izradu određenih politika i mera za prerađivačku industriju, Sektor C, koji će pomoći razvoju privatnog sektora na Kosovu,
- OIP analizira i izrađuje dokumente sektorske i podsektorske politike za industrijski razvoj na Kosovu,
- Pruža podršku u stvaranju okruženja pogodnog za promovisanje održivog industrijskog razvoja,
- OIP prati i ocenjuje šeme razvojne podrške za privatni sektor
- Predlaže konkretne mere za unapređenje industrije na Kosovu.

1. UVOD

Prikaz podataka u ovoj brošuri daje informacije preuzete iz Analitičkog izveštaja za 2020. godinu, koji daje osnovne podatke za prerađivačku industriju, sektora C (NACRev2 - kodovi od 10 do 33), poređenje podataka sa prethodnom godinom i trendom promena za godine 2019-2021.

<https://mint.rks-gov.net/desk/inc/media/BD3F0555-5309-4AB4-96B3-3DFB64794983.pdf>

U ovoj brošuri su, takođe, sumirani posebni delovi za podsektore kao što su: Prerada hrane, Proizvodnja pića, Tekstil, Odeća, Koža, Drvo, Papir, Hemijska industrija, Proizvodnja nemetalnih proizvoda, Proizvedeni metalni proizvodi (osim mašina i opreme), Plastika i guma, proizvodnja metala i nameštaja.

- Ove podatke su obradili i analizirali statistički obrađivači i kreatori industrijske politike u Departmanu industrije / Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine.

SEKTOR - C (PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA)

Podaci pokazuju da je Sektor - C u 2021. godini zabeležio povećanje zaposlenosti za 14%, prometa 44% i broja preduzeća, za 6% u odnosu na 2020. godinu.

U okviru Sektora-C najveće učešće u zapošljavanju, u 2021. godini, bilježi podsektor „Prerada prehrambenih proizvoda“, sa 25%, zatim podsektor „Proizvodnja nemetalnih mineralnih proizvoda“ sa 13,8%. treći je pod sektorom „Proizvodnja mobilnih telefona“, sa 12,4%, dok u ostalim sektorima imaju manji procenat. Najveći rast zaposlenosti od 28% zabeležen je: u podsektoru „Proizvodnja nameštaja“, zatim u podsektoru „Prerada prehrambenih proizvoda“, sa povećanjem od 22,5% itd.

Tabela. Sektor C, broj preduzeća, zaposlenih i promet

Kod	Prerađivačka industrija Sektor-C	Broj preduzeća			Broj zaposlenih			Promet		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
10	Prerada prehrambenih proizvoda	1,160	1369	1462	6,725	8,081	9,902	272,988,285.79	320,080,653	472,344,066.98
11	Proizvodnja pića	74	78	102	1,823	2,138	2,221	118,109,350.97	106,226,278	215,310,255.20
12	Proizvodnja duvanskih proizvoda	1	2	7	44	26	74	3,820,491.62	1,469,544	9,410,896.98
13	Proizvodnja tekstila	111	176	173	629	802	809	15,382,963.26	16,064,405	21,739,125.04
14	Proizvodnja odeća	210	325	350	856	1,151	1,610	8,514,956.19	9,958,677	18,494,832.71
15	Proizvodnja kože i proizvoda od kože	29	43	39	379	420	406	7,156,650.38	5,816,943	8,339,665.13
16	Proizvodnja drveta i proizvoda od drveta i plute	408	477	521	1,429	1,766	2,389	44,504,258.47	46,187,845	78,118,256.02
17	Proizvodnja papira i proizvoda od papira	93	107	102	463	720	646	28,067,238.66	39,799,270	39,551,211.65

PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA SEKTOR C-2021

18	Štampanje i reprodukcija snimljenih medija	145	177	180	709	785	962	20,090,947.79	19,575,032	41,332,339.78
19	Proizvodnja koksa i rafinisanih naftnih derivata	6	8	8	109	116	179	17,136,402.83	12,659,485	22,415,373.85
20	Proizvodnja hemijskih proizvoda	85	114	126	624	762	946	27,811,433.84	31,935,510	55,338,301.05
21	Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	4	7	6	89	103	118	1,223,165.01	1,771,159	4,028,405.79
22	Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	481	572	579	2,793	3,513	3,661	131,057,171.90	140,418,212	198,116,219.72
23	Proizvodnja nemetalnih mineralnih proizvoda	443	511	545	4,454	5,082	5,469	279,099,052.93	281,102,702	324,357,558.04
24	Proizvodnja metala	93	121	128	1,110	1,280	794	90,553,454.17	93,040,815	79,981,380.12
25	Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda	581	736	770	2,494	3,112	3,065	105,628,083.82	116,637,375	160,666,951.86
26	Proizvodnja računara, elektronskih i optičkih proizvoda	15	25	28	48	71	80	1,733,787.38	1,820,758	3,681,731.95
27	Proizvodnja električne opreme	27	33	44	215	224	261	13,085,468.61	16,714,116	19,947,005.06
28	Proizvodnja mašina i opreme p.k.t.	28	33	38	131	174	274	8,815,334.17	17,741,140	10,932,204.35
29	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	2	N/A	6	47	53	111	1,533,577.98	1,644,936	4,713,085.63
30	Proizvodnja drugih transportnih sredstava	2	8	9	44	54	55	1,680,403.73	2,044,626	2,081,758.78
31	Proizvodnja nameštaja	393	514	549	2,608	3,833	4,915	70,687,899.95	94,977,517	190,907,254.90
32	Ostala proizvodnja p.k.t.	80	98	106	266	281	430	7,066,347.56	6,795,081	16,536,703.69
33	Popravka i montaža mašina i opreme	62	103	106	89	144	181	6,157,605.19	4,638,213	5,353,314.37
	Ukupno	4,533	5,637	5,984	28,179	34,691	39,558	1,281,904,332.20	1,389,120,291.43	2,003,697,898.65

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP/OI

2.1 Preduzeća sektora - C, prema veličini i podsektorima

Procenjujući značaj Sektora-C i na osnovu statističke analize, obrađeni su podaci po veličini preduzeća u podsektorima prerađivačke industrije, za 2020. godinu.

Prema veličini preduzeća, podaci pokazuju da je na Kosovu 86,3% mikro preduzeća, zatim 11,86% mala preduzeća, 1,67%, srednja preduzeća i 0,17% velika preduzeća. U okviru Sektora-C (10-33) samo pet podsektora pripada kategoriji velikih preduzeća.

2.2 Opšti podaci sektora - C (Prerađivačka industrija), su kako sledi:

- Sektor-C (Prerađivačka Industrija) učestvuje sa 12.9% u BDP-u Kosova;
- U 2021. godini, učešće Sektora-C u BDP-u je beležio rast za 0.5%, u odnosu na 2020. godinu;
- Učešće Sektora – C (Prerađivačke industrije), u 2021. godini, u ukupnom izvozu je bilo oko 82.8%, dok u ukupnom uvozu oko 92.6%;
- Učešće u izvozu u 2021. godini, iznosilo je 626 miliona evra, dok je u 2020. godini, iznosio 398 miliona evra, što pokazuje da je izvoz u Sektoru – C beležio rast za 57.2%.
- Uvoz u 2020. godini, u Sektoru-C, iznosio je 3.06 milijardi evra, dok je u 2021. godini, 4.33 milijardi evra, što znači da je beležen rast za 41.73%, dok je u 2020. godini, u odnosu na 2019. godinu, beležen pad za 5.9%;
- U 2020. godini, Sektor – C u stopi zaposlenosti po ekonomskoj aktivnosti, učestvuje sa 11.8%.
- U okviru Sektora - C, 22% su izvozna preduzeća;
- Efektivna kamatna stopa u Sektoru – C je u 2021. godini bila 5.9 %.

2. PRERADA PREHRAMBENIH PROIZVODA

Prehrambena industrija obuhvata različite vrste prehrambenih proizvoda, a to su: meso, brašno, mleko, ulje, šećer, razno voće i povrće itd. Kosovo ima veliki potencijal za razvoj ovog sektora na osnovu bogatog reljefa sa bogatom plodnom zemljom za uzgoj poljoprivrednih proizvoda, i stoga investitori imaju velike mogućnosti da investiraju u prehrambenu industriju.

Podaci podsektora za preradu hrane su sledeći:

- Potsektor “Proizvodnja prehrambenih proizvoda” u Sektoru-C, učestvuje u zapošljavanju sa 25.03%, u broju preduzeća sa 24.43%, i u godišnjem prometu sa 23.57%;
- U ukupnom izvozu „Prerada prehrambenih proizvoda“ učestvuje sa 5.9%;
- U izvozu Sektora-C, ovaj potsektor učestvuje sa 7.1%;
- U ukupnom uvozu „Prerada prehrambenih proizvoda“ učestvuje sa 12.4%;
- U uvozu Sektora-C, ovaj potsektor učestvuje sa 13.39%;
- U 2021. godini, promena u podsektoru prehrambenih hrane, u pet analiziranih pokazatelja, beležio je rast u: broju preduzeća 6.79%, zaposlenosti 22.53%, prometu 47.57%, izvozu 33.04% i u uvozu 24.51% u odnosu na 2020. godinu.

3. PROIZVODNJA PIĆA

Proizvodnja pića na Kosovu kao sektor ima svoju istoriju u proizvodnji bio pića od bezalkoholnih i alkoholnih pića. Ovaj sektor ima potencijal za ekonomski razvoj zemlje uzimajući u obzir uključenost proizvodnog lanca, počev od uzgajivača voća i povrća do krajnjeg proizvođača pića, a sve na osnovu izvora pijaće vode na Kosovu, gde izvire čista i gazirana voda kao i plodna tla za sadnju i fermentaciju drugih pića.

Podaci podsektora Proizvodnja pića su sledeći:

- Potsektor „Proizvodnja pića” u Sektoru-C učestvuje u zapošljavanju sa 5.61% dok u broju preduzeća sa 1.70%, i u godišnjem prometu sa 10.75%;
- U ukupnom izvozu „Proizvodnja pića“ učestvuje sa 4.9%;
- U izvozu Sektora -C, ovaj potsektor učestvuje sa 5.9%;
- U ukupnom uvozu „Proizvodnja pića“ učestvuje sa 2.5%;
- U uvozu Sektora – C, ovaj potsektor učestvuje sa 2.7.%;
- U 2021. godini, promena u podsektoru pića, u pet analiziranih pokazatelja, beležio je rast u: broju preduzeća 30.77%, zaposlenosti 3.88%, prometu preko 100%, izvozu 24.33% i u uvozu 50.21%, u odnosu na 2020. godinu.

4. TEKSTILNA PROIZVODNJA

Podsektor „Proizvodnje tekstila“ ima potencijal za povećanje zaposlenosti, prometa i povećanje izvoza.

Na Kosovu trenutno ima 176 privatna preduzeća koja se bave proizvodnjom tekstila, većina njih su proizvođači finalnih proizvoda. Tekstilni proizvodi sa Kosova, najviše je izvezeno u zemlje EU-a i zemlje CEFTA-e.

Podaci podsektora Proizvodnja tekstila, su sledeći:

Statistički podaci, pod sektorom tekstila, na Kosovu:

- Potsektor „Proizvodnja tekstila” u Sektoru-C učestvuje u zapošljavanju sa 2.05%, u broju preduzeća sa 2.89%, i u godišnjem prometu sa 1.08%;
- U ukupnom izvozu „Proizvodnja tekstila“ učestvuje sa 3.0%;
- U izvozu Sektora -C, ovaj potsektor učestvuje sa 3.61%;
- U ukupnom uvozu „Proizvodnja tekstila“ učestvuje sa 2.14%;
- U uvozu Sektora – C, ovaj potsektor učestvuje sa 2.31%;
- U 2021. godini, promena u podsektoru tekstila, je sledeća: u broju preduzeća -1.7%, u zaposlenosti 0.87%, u prometu 35.2%, u izvozu 26.05% i u uvozu 50.59%, u odnosu na 2020. godinu.

5. PROIZVODNJA ODEĆE

Industrija odeće po potencijalu, kao i po ukupnosti proizvoda, predstavlja značajnu granu u širokoj porodici industrijskih grana. Grane tekstilne i odevne industrije su rasprostranjene, skoro po celom Kosovu, sa ukupno 325 preduzeća. Što se tiče prodaja, većina proizvoda se prodaje na domaćem tržištu, ali se neki od njih uglavnom izvoze u zemlje EU-a.

Podaci podsektora Proizvodnja odeće, su sledeći:

- Potsektor „Proizvodnje odeće” u Sektoru-C učestvuje u zapošljavanju sa 4.07%, u broju preduzeća sa 5.85%, i u godišnjem prometu sa 0.92%;
- U ukupnom izvozu „Proizvodnja odeće“ učestvuje sa 1.4%;
- U izvozu Sektora -C, ovaj potsektor učestvuje sa 1.64%;
- U ukupnom uvozu „Proizvodnja odeće“ učestvuje sa 3.04%;
- U uvozu Sektora – C, ovaj potsektor učestvuje sa 3.28%;
- U 2021. godini, promena u podsektoru odeće, u pet analiziranih pokazatelja, beležio je rast u: broju preduzeća 7.69%, zaposlenosti 39.88%, prometu 85.72%, izvozu 99.19% i u uvozu 44.34%, u odnosu na 2020. godinu.

6. PROIZVODNJA KOŽE I PROIZVODA OD KOŽE

Industrija kože na Kosovu ima svoje poreklo u tradiciji kožara i sarača za preradu kože i proizvodnju obuće i datira još od 1945. godine.

Proizvodnja kožnih cipela je započela sistematski pad industrijske proizvodnje od 1989/1990, kao rezultat režima koji je trajao do ratnog perioda 1998/1999.

Prema statističkim analizama ovog podsektora, ovaj podsektor ima samo 43 preduzeća.

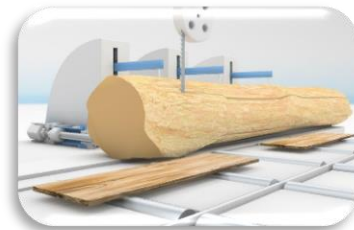

Podaci podsektora za proizvodnja kože i kožnih proizvoda, su sledeći:

- Potsektor „Proizvodnje kože i kožnih proizvoda“ u Sektoru-C učestvuje u zapošljavanju sa 1.03% dok u broju preduzeća sa 0.65%, i u godišnjem prometu sa 0.42%;
- U ukupnom izvozu „Proizvodnja kože i kožnih proizvoda“ učestvuje sa 0.44%;
- U izvozu Sektora -C, ovaj potsektor učestvuje sa 0.53%;
- U ukupnom uvozu „Proizvodnja kože i kožnih proizvoda“ učestvuje sa 1.07%;
- U uvozu Sektora – C, ovaj potsektor učestvuje sa 1.15%;
- U 2021. godini, promena u podsektoru kože i kožnih proizvoda, je sledeća: u broju preduzeća -9.3%, u zaposlenosti - 3.3%, u prometu 43.37%, u izvozu 42.18% i u uvozu 31.1%, u odnosu na 2020. godinu.

7. PROIZVODNJA DRVA I PROIZVODA OD DRVA I PLUTE, OSIM NAMEŠTAJA; PROIZVODNJA PROIZVODA OD SLAME I PLETENOG MATERIJALA- PLETENJE

Podsektor prerađe drveta na Kosovu, smatra se potencijalnim u svim analizama konkurentnosti. Od država članica EU-a, Švedska je 2017. godine proizvela 73 miliona m³, a slede Finska, Nemačka i Francuska (svaka je proizvela između 51 i 64 miliona m³). Gotovo četvrtina (23,2%) proizvodnje drveta, 28 zemalja EU u 2017. godini korišćena je kao gorivo, dok je ostatak korišćen za industriju drveta i furnira, odnosno za proizvodnju celuloze i papira.

Podaci podsektora za Proizvodnju drveta i proizvoda od drveta i plute, osim nameštaja; Proizvodnja proizvoda od slame i pletenih materijala - pletenje, su sledeći:

- Potsektor „Proizvodnja drveta” u Sektoru-C učestvuje u zapošljavanju sa 6.04%, u broju preduzeća sa 8.71%, i u godišnjem prometu sa 3.9%;
- U ukupnom izvozu „Proizvodnja drveta“ učestvuje sa 1.86%;
- U izvozu Sektora -C, ovaj potsektor učestvuje sa 2.24%;
- U ukupnom uvozu „Proizvodnja drveta“ učestvuje sa 2.09%;
- U uvozu Sektora – C, ovaj potsektor učestvuje sa 2.26%;
- U 2021. godini, promena u podsektoru drveta, u pet analiziranih pokazatelja, beležio je rast u: broju preduzeća 9.22%, zaposlenosti 35.28%, prometu 69.13%, izvozu 34.69% i u uvozu 42.4%, u odnosu na 2020. godinu.

8. PROIZVODNJA PAPIRA I PAPIRNI PROIZVODI

Podsektor papira je među vodećim industrijama u svetu, potrošnja papira i njegova proizvodnja su u stalnom porastu.

Na Kosovu se uglavnom proizvode: papirne vreće, papirne kese, valoviti karton za pakovanje, kutije po zahtevima tržišta, kuhinjski papir, toalet papir, maramice itd.

Što se tiče sektora papira, podaktivnost proizvodnje papira i kartona, kao i ambalaže od papira i kartona postoji pozitivan trend i postoji porast izvoza. Ako uzmemo u obzir broj preduzeća i zaposlenost u sektoru papira, onda „proizvodnja artikala kućnog i sanitarnog papira, toalet papira” prednjači i po broju preduzeća i po zaposlenosti.

Podaci podsektora za proizvodnju papira i proizvoda od papira, su sledeći:

- Potsektor „Proizvodnja papira i proizvoda od papira” u Sektoru-C učestvuje u zapošljavanju sa 1.63%, u broju preduzeća sa 1.7%, i u godišnjem prometu sa 1.97%;
- U ukupnom izvozu „Proizvodnja papira i proizvoda od papira“ učestvuje sa 0.53%;
- U izvozu Sektora -C, ovaj potsektor učestvuje sa 0.64%;
- U ukupnom uvozu „Proizvodnja papira i proizvoda od papira“ učestvuje sa 1.63%;
- U uvozu Sektora – C, ovaj potsektor učestvuje sa 1.76%;
- U 2021. godini, promena u podsektoru papira i proizvoda od papira, je sledeća: u broju preduzeća -4.67%, u zaposlenosti -10.28%, prometu -0.62%, u izvozu 37.5% i u uvozu 30.29%, u odnosu na 2020. godinu.

9. PROIZVODNJA HEMIJSKIH PROIZVODA

Hemijska industrija je jedna od značajnih grana savremene ekonomije i njeni proizvodi se koriste u drugim sektorima ekonomije, kao što su poljoprivreda, proizvodnja, građevinarstvo i usluge.

Prema "Profilu hemijske industrije, 2019 / MTI", petinu preduzeća sirovinama snabdevaju domaći trgovci, dok skoro 13% njih snabdevaju direktno strani proizvođači. Pored toga, 25% kompanija je izjavilo da koriste sirovine i međuproizvode proizvedene lokalno i takođe iz uvoza. Na kraju, samo 10% preduzeća se oslanja na domaće snabdevanje, iz sopstvene proizvodnje ili drugih lokalnih dobavljača.

Podaci podsektora za proizvodnju hemijskih proizvoda, su sledeći:

- Potsektor „Proizvodnja hemijskih proizvoda” u Sektoru-C učestvuje u zapošljavanju sa 2.39%, u broju preduzeća sa 2.11%, i u godišnjem prometu sa 2.76%;
- U ukupnom izvozu „Proizvodnja hemijskih proizvoda“ učestvuje sa 2.89%;
- U izvozu Sektora -C, ovaj potsektor učestvuje sa 3.49%;
- U ukupnom uvozu „Proizvodnja hemijskih proizvoda“ učestvuje sa 7.85%;
- U uvozu Sektora – C, ovaj potsektor učestvuje sa 8.47%;
- U 2021. godini, promena u podsektoru hemijskih proizvoda, u pet analiziranih pokazatelja, beležio je rast u: broju preduzeća 10.53%, zaposlenosti 24.15%, prometu 73.28%, izvozu 11.24% i u uvozu 43.01%, u odnosu na 2020. godinu.

10. PROIZVODNJA PROIZVODA OD GUME I PLASTIKE

Glavni proizvodi koje proizvode preduzeća gume i plastike na Kosovu su: proizvodnja kesa, vreće za smeće, duvaljki, plastičnih flaša, plastičnih kutija za lekove i nakit, plastičnih prozora i vrata, roletni, plastičnih cevi za vodu i kanalizaciju, plastičnih kanti, plastične ambalaže za jogurt, zatim omoti guma, gumene plastike, trapezoidni kaiševi, transportne trake, razne gumene i plastične igračke itd.

Podaci podsektora za Proizvodnju proizvoda od gume i plastike, su sledeći:

- Potsektor „Proizvodnja gumenih i plastičnih proizvoda” u Sektoru-C učestvuje u zapošljavanju sa 9.25%, u broju preduzeća sa 9.68%, i u godišnjem prometu sa 9.89%;
- U ukupnom izvozu „Proizvodnja gumenih i plastičnih proizvoda“ učestvuje sa 10.39%;
- U izvozu Sektora -C, ovaj potsektor učestvuje sa 12.54%;
- U ukupnom uvozu „Proizvodnja gumenih i plastičnih proizvoda“ učestvuje sa 4.38%;
- U uvozu Sektora – C, ovaj potsektor učestvuje sa 4.73%;
- U 2021. godini, promena u podsektoru gumenih i plastičnih proizvoda, u pet analiziranih pokazatelja, beležio je rast u: broju preduzeća 1.22%, zaposlenosti 4.21%, prometu 41.09%, izvozu 34.75% i u uvozu 35.31%, u odnosu na 2020. godinu

11. PROIZVODNJA NEMETALNIH MINERALNIH PROIZVODA

Prema statističkim podacima, Kosovo uglavnom proizvodi: betonske proizvode za građevinske svrhe, gotov beton za građevinarstvo, lomljenje kamena, oblikovanje i finalno oblikovanje, proizvodnju cigle, crepa i građevinskih proizvoda od pečene gline, proizvodnju lakova, oblikovanje i obrada ravnog stakla itd.

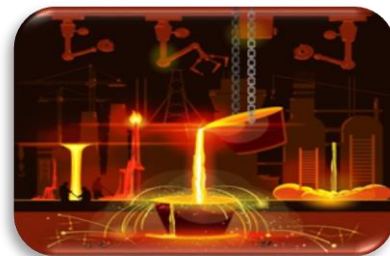
Podsektor Proizvodnja nemetalnih mineralnih proizvoda

- Potsektor „Proizvodnja mineralnih nemetalnih proizvoda” u Sektoru-C učestvuje u zapošljavanju sa 13.83%, u broju preduzeća sa 9.11%, i u godišnjem prometu sa 16.19%;
- U ukupnom izvozu „Proizvodnja mineralnih nemetalnih proizvoda“ učestvuje sa 2.48%;
- U izvozu Sektora -C, ovaj potsektor učestvuje sa 3.0%;
- U ukupnom uvozu „Proizvodnja mineralnih nemetalnih proizvoda“ učestvuje sa 4.81%;
- U uvozu Sektora – C, ovaj potsektor učestvuje sa 5.19%;
- U 2021. godini, promena u podsektoru mineralnih nemetalnih proizvoda, u pet analiziranih pokazatelja, beležio je rast u: broju preduzeća 6.65%, zaposlenosti 7.62%, prometu 15.39%, izvozu 94.68% i u uvozu 31.55%, u odnosu na 2020. godinu.

12. PROIZVODNJA METALA

Proizvodnja metala podrazumeva odvajanje aktivnosti topljenja i/ili rafinacije obojenih i neobojenih metala od rude, rastopljenog metala ili otpada, korišćenjem elektrometalurških procesa i tehnika i drugih metalurških procesa. Takođe uključuje proizvodnju metalnih legura i superlegura uvođenjem drugih hemijskih elemenata u čiste metale.

Preduzeća ovog podsektora koriste bogate resurse Kosova sa rudama metala (npr. nikla), za proizvodnju osnovnih metala koji se obično izvoze, proizvodnju finalnih proizvoda (čelične cevi, radijatori za grejanje, proizvodi od pocinkovanog čelika, itd.) .

Podaci podsektora Proizvodnja metala, su sledeći:

- Potsektor „Proizvodnja metala” u Sektoru-C učestvuje u zapošljavanju sa 2.01%, u broju preduzeća sa 2.14%, i u godišnjem prometu sa 3.99%;
- U ukupnom izvozu „Proizvodnja metala“ učestvuje sa 17.43%;
- U izvozu Sektora -C, ovaj potsektor učestvuje sa 21.03%;
- U ukupnom uvozu „Proizvodnja metala“ učestvuje sa 8.09%;
- U uvozu Sektora – C, ovaj potsektor učestvuje sa 8.73%;
- U 2021. godini, promena u podsektoru metala, je sledeća: u broju preduzeća 5.79%, u zaposlenosti -38%, u prometu - 14%, u izvozu 17.14% i u uvozu 57%, u odnosu na 2020. godinu.

13. PROIZVODNJA IZRAĐENIH METALNIH PROIZVODA, OSIM MAŠINA I OPREME

Ovaj podsektor obuhvata prerađu metalnih proizvoda u finalne proizvode kao što su: noževi, kvake, cilindri, razni alati, šrafočigeri, žica i neki drugi proizvodi.

Metaloprerađivači na Kosovu mogu u velikoj meri povećati vrednost metala namenjenih za izvoz i istovremeno zadovoljiti zahteve lokalnog tržišta sa boljim kvalitetom i nižim cenama.

Podaci podsektora za Proizvodnju izrađenih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme, su sledeći:

- Potsektor „Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme” u Sektoru-C učestvuje u zapošljavanju sa 7.75%, u broju preduzeća sa 12.87%, i u godišnjem prometu sa 8.02%;
- U ukupnom izvozu „Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda“ učestvuje sa 6.98%;
- U izvozu Sektora -C, ovaj potsektor učestvuje sa 8.42%;
- U ukupnom uvozu „Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda“ učestvuje sa 3.22%;
- U uvozu Sektora – C, ovaj potsektor učestvuje sa 3.48%;
- U 2021. godini, promena u podsektoru gotovih metalnih proizvoda, je sledeća: u broju preduzeća 4.62%, u zaposlenost -1.51%, u prometu 37.75%, u izvozu 66.16% i u uvozu 21.51%, u odnosu na 2020. godinu.

14. PROIZVODNJA NAMEŠTAJA

Industrija nameštaja je industrija kojom dominiraju mikro, mala i srednja preduzeća, kako na Kosovu tako i u drugim zemljama EU-a. Preduzeća koja se bave proizvodnjom nameštaja ugrađuju modernizovani tehnološki proces iako imaju poteškoća, u nedostatku finansija. Međutim, proizvodi u podsektoru „Proizvodnja nameštaja“ imaju dobar kvalitet i takođe imaju trend rasta u izvozu.

Podsektor proizvodnje nameštaja na Kosovu, ima značajno mesto sa učešćem broja preduzeća, zaposlenosti, izvoza i prometa u prerađivačkoj industriji.

Podaci podsektora za proizvodnju nameštaja, su sledeći:

- Potsektor „Proizvodnja nameštaja” u Sektoru-C učestvuje u zapošljavanju sa 12.42%, u broju preduzeća sa 9.17%, i u godišnjem prometu sa 9.53%;
- U ukupnom izvozu „Proizvodnja nameštaja“ učestvuje sa 18.52%;
- U izvozu Sektora -C, ovaj potsektor učestvuje sa 22.35%;
- U ukupnom uvozu „Proizvodnja nameštaja“ učestvuje sa 1.31%;
- U uvozu Sektora – C, ovaj potsektor učestvuje sa 1.42%;
- U 2021. godini, promena u podsektoru proizvoda nameštaja, u pet analiziranih pokazatelja, beležio je rast u: broju preduzeća 6.81%, zaposlenosti 28.23%, prometu 100%, izvoz u iznosu od 106 miliona evra ili preko 300%, i u uvozu u iznosu od 22 miliona evra ili 57.48%, u odnosu na 2020. godinu.

Zaključci

- Proizvodna/prerađivačka industrija ima visok potencijal za smanjenje trgovinskog deficita, uzimajući u obzir učešće u ukupnom izvozu sa 83%, pri čemu je pokrivenost uvoza izvozom samo 14.4%.
- Izvoz proizvoda proizvodne/prerađivačke industrije je u zemljama u kojima je usredsređena dijaspora, što odražava ograničenu diversifikaciju izvoza na opštem tržištu. Značaj diversifikacije se uočava širenjem izvoza u SAD-u, u konkretnom slučaju u industriji potsektora „Proizvodnja nameštaja“.
- Sektor proizvodnje ostaje stabilan na oko 13% BDP-a i nastavlja da drži treće mesto nakon usluga, građevinarstva i rudarstva, iako doprinosi povećanju dodate vrednosti proizvodnje u zemlji, kao i rastu broja zaposlenih.
- Sektor prerađivačke industrije u poslednje dve godine beleži pad SDI, s obzirom na to da su investicije dijaspore usredsređene u nekretnine. SDI na Kosovu su iz Nemačke, Švajcarske, SAD, itd.
- Bankarske kamatne stope su i dalje visoke za prerađivačku industriju i iznose oko 6%, što onemogućava poslovanjima da prošire svoje proizvodne kapacitete.
- Učešće žena u proizvodnoj/prerađivačkoj industriji i dalje je nisko, iako sektor prerađivačke industrije ima potencijal za veće zapošljavanje.
- Uvoz u prerađivačkoj industriji je i dalje visok, zbog činjenice da ekonomija Kosova ne uspeva da intenzivira nabavku sirovine iz domaćih resursa što bi doprinelo smanjenju uvoza.